

einzelne verhalten M. III. 1915.

Differt. theol. ¹⁸ ~~36~~ ³⁸ ~~39~~ ⁴⁰ ~~41~~ ⁴² ~~43~~ ⁴⁴ ~~45~~ ⁴⁶ ~~47~~ ⁴⁸ ~~49~~ ⁵⁰ ~~51~~ ⁵² ~~53~~ ⁵⁴ ~~55~~ ⁵⁶ ~~57~~ ⁵⁸ ~~59~~ ⁶⁰ ~~61~~ ⁶² ~~63~~ ⁶⁴ ~~65~~ ⁶⁶ ~~67~~ ⁶⁸ ~~69~~ ⁷⁰ ~~71~~ ⁷² ~~73~~ ⁷⁴ ~~75~~ ⁷⁶ ~~77~~ ⁷⁸ ~~79~~ ⁸⁰ ~~81~~ ⁸² ~~83~~ ⁸⁴ ~~85~~ ⁸⁶ ~~87~~ ⁸⁸ ~~89~~ ⁹⁰ ~~91~~ ⁹² ~~93~~ ⁹⁴ ~~95~~ ⁹⁶ ~~97~~ ⁹⁸ ~~99~~ ¹⁰⁰ ~~101~~ ¹⁰² ~~103~~ ¹⁰⁴ ~~105~~ ¹⁰⁶ ~~107~~ ¹⁰⁸ ~~109~~ ¹¹⁰ ~~111~~ ¹¹² ~~113~~ ¹¹⁴ ~~115~~ ¹¹⁶ ~~117~~ ¹¹⁸ ~~119~~ ¹²⁰ ~~121~~ ¹²² ~~123~~ ¹²⁴ ~~125~~ ¹²⁶ ~~127~~ ¹²⁸ ~~129~~ ¹³⁰ ~~131~~ ¹³² ~~133~~ ¹³⁴ ~~135~~ ¹³⁶ ~~137~~ ¹³⁸ ~~139~~ ¹⁴⁰ ~~141~~ ¹⁴² ~~143~~ ¹⁴⁴ ~~145~~ ¹⁴⁶ ~~147~~ ¹⁴⁸ ~~149~~ ¹⁵⁰ ~~151~~ ¹⁵² ~~153~~ ¹⁵⁴ ~~155~~ ¹⁵⁶ ~~157~~ ¹⁵⁸ ~~159~~ ¹⁶⁰ ~~161~~ ¹⁶² ~~163~~ ¹⁶⁴ ~~165~~ ¹⁶⁶ ~~167~~ ¹⁶⁸ ~~169~~ ¹⁷⁰ ~~171~~ ¹⁷² ~~173~~ ¹⁷⁴ ~~175~~ ¹⁷⁶ ~~177~~ ¹⁷⁸ ~~179~~ ¹⁸⁰ ~~181~~ ¹⁸² ~~183~~ ¹⁸⁴ ~~185~~ ¹⁸⁶ ~~187~~ ¹⁸⁸ ~~189~~ ¹⁹⁰ ~~191~~ ¹⁹² ~~193~~ ¹⁹⁴ ~~195~~ ¹⁹⁶ ~~197~~ ¹⁹⁸ ~~199~~ ²⁰⁰ ~~201~~ ²⁰² ~~203~~ ²⁰⁴ ~~205~~ ²⁰⁶ ~~207~~ ²⁰⁸ ~~209~~ ²¹⁰ ~~211~~ ²¹² ~~213~~ ²¹⁴ ~~215~~ ²¹⁶ ~~217~~ ²¹⁸ ~~219~~ ²²⁰ ~~221~~ ²²² ~~223~~ ²²⁴ ~~225~~ ²²⁶ ~~227~~ ²²⁸ ~~229~~ ²³⁰ ~~231~~ ²³² ~~233~~ ²³⁴ ~~235~~ ²³⁶ ~~237~~ ²³⁸ ~~239~~ ²⁴⁰ ~~241~~ ²⁴² ~~243~~ ²⁴⁴ ~~245~~ ²⁴⁶ ~~247~~ ²⁴⁸ ~~249~~ ²⁵⁰ ~~251~~ ²⁵² ~~253~~ ²⁵⁴ ~~255~~ ²⁵⁶ ~~257~~ ²⁵⁸ ~~259~~ ²⁶⁰ ~~261~~ ²⁶² ~~263~~ ²⁶⁴ ~~265~~ ²⁶⁶ ~~267~~ ²⁶⁸ ~~269~~ ²⁷⁰ ~~271~~ ²⁷² ~~273~~ ²⁷⁴ ~~275~~ ²⁷⁶ ~~277~~ ²⁷⁸ ~~279~~ ²⁸⁰ ~~281~~ ²⁸² ~~283~~ ²⁸⁴ ~~285~~ ²⁸⁶ ~~287~~ ²⁸⁸ ~~289~~ ²⁹⁰ ~~291~~ ²⁹² ~~293~~ ²⁹⁴ ~~295~~ ²⁹⁶ ~~297~~ ²⁹⁸ ~~299~~ ³⁰⁰ ~~301~~ ³⁰² ~~303~~ ³⁰⁴ ~~305~~ ³⁰⁶ ~~307~~ ³⁰⁸ ~~309~~ ³¹⁰ ~~311~~ ³¹² ~~313~~ ³¹⁴ ~~315~~ ³¹⁶ ~~317~~ ³¹⁸ ~~319~~ ³²⁰ ~~321~~ ³²² ~~323~~ ³²⁴ ~~325~~ ³²⁶ ~~327~~ ³²⁸ ~~329~~ ³³⁰ ~~331~~ ³³² ~~333~~ ³³⁴ ~~335~~ ³³⁶ ~~337~~ ³³⁸ ~~339~~ ³⁴⁰ ~~341~~ ³⁴² ~~343~~ ³⁴⁴ ~~345~~ ³⁴⁶ ~~347~~ ³⁴⁸ ~~349~~ ³⁵⁰ ~~351~~ ³⁵² ~~353~~ ³⁵⁴ ~~355~~ ³⁵⁶ ~~357~~ ³⁵⁸ ~~359~~ ³⁶⁰ ~~361~~ ³⁶² ~~363~~ ³⁶⁴ ~~365~~ ³⁶⁶ ~~367~~ ³⁶⁸ ~~369~~ ³⁷⁰ ~~371~~ ³⁷² ~~373~~ ³⁷⁴ ~~375~~ ³⁷⁶ ~~377~~ ³⁷⁸ ~~379~~ ³⁸⁰ ~~381~~ ³⁸² ~~383~~ ³⁸⁴ ~~385~~ ³⁸⁶ ~~387~~ ³⁸⁸ ~~389~~ ³⁹⁰ ~~391~~ ³⁹² ~~393~~ ³⁹⁴ ~~395~~ ³⁹⁶ ~~397~~ ³⁹⁸ ~~399~~ ⁴⁰⁰ ~~401~~ ⁴⁰² ~~403~~ ⁴⁰⁴ ~~405~~ ⁴⁰⁶ ~~407~~ ⁴⁰⁸ ~~409~~ ⁴¹⁰ ~~411~~ ⁴¹² ~~413~~ ⁴¹⁴ ~~415~~ ⁴¹⁶ ~~417~~ ⁴¹⁸ ~~419~~ ⁴²⁰ ~~421~~ ⁴²² ~~423~~ ⁴²⁴ ~~425~~ ⁴²⁶ ~~427~~ ⁴²⁸ ~~429~~ ⁴³⁰ ~~431~~ ⁴³² ~~433~~ ⁴³⁴ ~~435~~ ⁴³⁶ ~~437~~ ⁴³⁸ ~~439~~ ⁴⁴⁰ ~~441~~ ⁴⁴² ~~443~~ ⁴⁴⁴ ~~445~~ ⁴⁴⁶ ~~447~~ ⁴⁴⁸ ~~449~~ ⁴⁵⁰ ~~451~~ ⁴⁵² ~~453~~ ⁴⁵⁴ ~~455~~ ⁴⁵⁶ ~~457~~ ⁴⁵⁸ ~~459~~ ⁴⁶⁰ ~~461~~ ⁴⁶² ~~463~~ ⁴⁶⁴ ~~465~~ ⁴⁶⁶ ~~467~~ ⁴⁶⁸ ~~469~~ ⁴⁷⁰ ~~471~~ ⁴⁷² ~~473~~ ⁴⁷⁴ ~~475~~ ⁴⁷⁶ ~~477~~ ⁴⁷⁸ ~~479~~ ⁴⁸⁰ ~~481~~ ⁴⁸² ~~483~~ ⁴⁸⁴ ~~485~~ ⁴⁸⁶ ~~487~~ ⁴⁸⁸ ~~489~~ ⁴⁹⁰ ~~491~~ ⁴⁹² ~~493~~ ⁴⁹⁴ ~~495~~ ⁴⁹⁶ ~~497~~ ⁴⁹⁸ ~~499~~ ⁵⁰⁰ ~~501~~ ⁵⁰² ~~503~~ ⁵⁰⁴ ~~505~~ ⁵⁰⁶ ~~507~~ ⁵⁰⁸ ~~509~~ ⁵¹⁰ ~~511~~ ⁵¹² ~~513~~ ⁵¹⁴ ~~515~~ ⁵¹⁶ ~~517~~ ⁵¹⁸ ~~519~~ ⁵²⁰ ~~521~~ ⁵²² ~~523~~ ⁵²⁴ ~~525~~ ⁵²⁶ ~~527~~ ⁵²⁸ ~~529~~ ⁵³⁰ ~~531~~ ⁵³² ~~533~~ ⁵³⁴ ~~535~~ ⁵³⁶ ~~537~~ ⁵³⁸ ~~539~~ ⁵⁴⁰ ~~541~~ ⁵⁴² ~~543~~ ⁵⁴⁴ ~~545~~ ⁵⁴⁶ ~~547~~ ⁵⁴⁸ ~~549~~ ⁵⁵⁰ ~~551~~ ⁵⁵² ~~553~~ ⁵⁵⁴ ~~555~~ ⁵⁵⁶ ~~557~~ ⁵⁵⁸ ~~559~~ ⁵⁶⁰ ~~561~~ ⁵⁶² ~~563~~ ⁵⁶⁴ ~~565~~ ⁵⁶⁶ ~~567~~ ⁵⁶⁸ ~~569~~ ⁵⁷⁰ ~~571~~ ⁵⁷² ~~573~~ ⁵⁷⁴ ~~575~~ ⁵⁷⁶ ~~577~~ ⁵⁷⁸ ~~579~~ ⁵⁸⁰ ~~581~~ ⁵⁸² ~~583~~ ⁵⁸⁴ ~~585~~ ⁵⁸⁶ ~~587~~ ⁵⁸⁸ ~~589~~ ⁵⁹⁰ ~~591~~ ⁵⁹² ~~593~~ ⁵⁹⁴ ~~595~~ ⁵⁹⁶ ~~597~~ ⁵⁹⁸ ~~599~~ ⁶⁰⁰ ~~601~~ ⁶⁰² ~~603~~ ⁶⁰⁴ ~~605~~ ⁶⁰⁶ ~~607~~ ⁶⁰⁸ ~~609~~ ⁶¹⁰ ~~611~~ ⁶¹² ~~613~~ ⁶¹⁴ ~~615~~ ⁶¹⁶ ~~617~~ ⁶¹⁸ ~~619~~ ⁶²⁰ ~~621~~ ⁶²² ~~623~~ ⁶²⁴ ~~625~~ ⁶²⁶ ~~627~~ ⁶²⁸ ~~629~~ ⁶³⁰ ~~631~~ ⁶³² ~~633~~ ⁶³⁴ ~~635~~ ⁶³⁶ ~~637~~ ⁶³⁸ ~~639~~ ⁶⁴⁰ ~~641~~ ⁶⁴² ~~643~~ ⁶⁴⁴ ~~645~~ ⁶⁴⁶ ~~647~~ ⁶⁴⁸ ~~649~~ ⁶⁵⁰ ~~651~~ ⁶⁵² ~~653~~ ⁶⁵⁴ ~~655~~ ⁶⁵⁶ ~~657~~ ⁶⁵⁸ ~~659~~ ⁶⁶⁰ ~~661~~ ⁶⁶² ~~663~~ ⁶⁶⁴ ~~665~~ ⁶⁶⁶ ~~667~~ ⁶⁶⁸ ~~669~~ ⁶⁷⁰ ~~671~~ ⁶⁷² ~~673~~ ⁶⁷⁴ ~~675~~ ⁶⁷⁶ ~~677~~ ⁶⁷⁸ ~~679~~ ⁶⁸⁰ ~~681~~ ⁶⁸² ~~683~~ ⁶⁸⁴ ~~685~~ ⁶⁸⁶ ~~687~~ ⁶⁸⁸ ~~689~~ ⁶⁹⁰ ~~691~~ ⁶⁹² ~~693~~ ⁶⁹⁴ ~~695~~ ⁶⁹⁶ ~~697~~ ⁶⁹⁸ ~~699~~ ⁷⁰⁰ ~~701~~ ⁷⁰² ~~703~~ ⁷⁰⁴ ~~705~~ ⁷⁰⁶ ~~707~~ ⁷⁰⁸ ~~709~~ ⁷¹⁰ ~~711~~ ⁷¹² ~~713~~ ⁷¹⁴ ~~715~~ ⁷¹⁶ ~~717~~ ⁷¹⁸ ~~719~~ ⁷²⁰ ~~721~~ ⁷²² ~~723~~ ⁷²⁴ ~~725~~ ⁷²⁶ ~~727~~ ⁷²⁸ ~~729~~ ⁷³⁰ ~~731~~ ⁷³² ~~733~~ ⁷³⁴ ~~735~~ ⁷³⁶ ~~737~~ ⁷³⁸ ~~739~~ ⁷⁴⁰ ~~741~~ ⁷⁴² ~~743~~ ⁷⁴⁴ ~~745~~ ⁷⁴⁶ ~~747~~ ⁷⁴⁸ ~~749~~ ⁷⁵⁰ ~~751~~ ⁷⁵² ~~753~~ ⁷⁵⁴ ~~755~~ ⁷⁵⁶ ~~757~~ ⁷⁵⁸ ~~759~~ ⁷⁶⁰ ~~761~~ ⁷⁶² ~~763~~ ⁷⁶⁴ ~~765~~ ⁷⁶⁶ ~~767~~ ⁷⁶⁸ ~~769~~ ⁷⁷⁰ ~~771~~ ⁷⁷² ~~773~~ ⁷⁷⁴ ~~775~~ ⁷⁷⁶ ~~777~~ ⁷⁷⁸ ~~779~~ ⁷⁸⁰ ~~781~~ ⁷⁸² ~~783~~ ⁷⁸⁴ ~~785~~ ⁷⁸⁶ ~~787~~ ⁷⁸⁸ ~~789~~ ⁷⁹⁰ ~~791~~ ⁷⁹² ~~793~~ ⁷⁹⁴ ~~795~~ ⁷⁹⁶ ~~797~~ ⁷⁹⁸ ~~799~~ ⁸⁰⁰ ~~801~~ ⁸⁰² ~~803~~ ⁸⁰⁴ ~~805~~ ⁸⁰⁶ ~~807~~ ⁸⁰⁸ ~~809~~ ⁸¹⁰ ~~811~~ ⁸¹² ~~813~~ ⁸¹⁴ ~~815~~ ⁸¹⁶ ~~817~~ ⁸¹⁸ ~~819~~ ⁸²⁰ ~~821~~ ⁸²² ~~823~~ ⁸²⁴ ~~825~~ ⁸²⁶ ~~827~~ ⁸²⁸ ~~829~~ ⁸³⁰ ~~831~~ ⁸³² ~~833~~ ⁸³⁴ ~~835~~ ⁸³⁶ ~~837~~ ⁸³⁸ ~~839~~ ⁸⁴⁰ ~~841~~ ⁸⁴² ~~843~~ ⁸⁴⁴ ~~845~~ ⁸⁴⁶ ~~847~~ ⁸⁴⁸ ~~849~~ ⁸⁵⁰ ~~851~~ ⁸⁵² ~~853~~ ⁸⁵⁴ ~~855~~ ⁸⁵⁶ ~~857~~ ⁸⁵⁸ ~~859~~ ⁸⁶⁰ ~~861~~ ⁸⁶² ~~863~~ ⁸⁶⁴ ~~865~~ ⁸⁶⁶ ~~867~~ ⁸⁶⁸ ~~869~~ ⁸⁷⁰ ~~871~~ ⁸⁷² ~~873~~ ⁸⁷⁴ ~~875~~ ⁸⁷⁶ ~~877~~ ⁸⁷⁸ ~~879~~ ⁸⁸⁰ ~~881~~ ⁸⁸² ~~883~~ ⁸⁸⁴ ~~885~~ ⁸⁸⁶ ~~887~~ ⁸⁸⁸ ~~889~~ ⁸⁹⁰ ~~891~~ ⁸⁹² ~~893~~ ⁸⁹⁴ ~~895~~ ⁸⁹⁶ ~~897~~ ⁸⁹⁸ ~~899~~ ⁹⁰⁰ ~~901~~ ⁹⁰² ~~903~~ ⁹⁰⁴ ~~905~~ ⁹⁰⁶ ~~907~~ ⁹⁰⁸ ~~909~~ ⁹¹⁰ ~~911~~ ⁹¹² ~~913~~ ⁹¹⁴ ~~915~~ ⁹¹⁶ ~~917~~ ⁹¹⁸ ~~919~~ ⁹²⁰ ~~921~~ ⁹²² ~~923~~ ⁹²⁴ ~~925~~ ⁹²⁶ ~~927~~ ⁹²⁸ ~~929~~ ⁹³⁰ ~~931~~ ⁹³² ~~933~~ ⁹³⁴ ~~935~~ ⁹³⁶ ~~937~~ ⁹³⁸ ~~939~~ ⁹⁴⁰ ~~941~~ ⁹⁴² ~~943~~ ⁹⁴⁴ ~~945~~ ⁹⁴⁶ ~~947~~ ⁹⁴⁸ ~~949~~ ⁹⁵⁰ ~~951~~ ⁹⁵² ~~953~~ ⁹⁵⁴ ~~955~~ ⁹⁵⁶ ~~957~~ ⁹⁵⁸ ~~959~~ ⁹⁶⁰ ~~961~~ ⁹⁶² ~~963~~ ⁹⁶⁴ ~~965~~ ⁹⁶⁶ ~~967~~ ⁹⁶⁸ ~~969~~ ⁹⁷⁰ ~~971~~ ⁹⁷² ~~973~~ ⁹⁷⁴ ~~975~~ ⁹⁷⁶ ~~977~~ ⁹⁷⁸ ~~979~~ ⁹⁸⁰ ~~981~~ ⁹⁸² ~~983~~ ⁹⁸⁴ ~~985~~ ⁹⁸⁶ ~~987~~ ⁹⁸⁸ ~~989~~ ⁹⁹⁰ ~~991~~ ⁹⁹² ~~993~~ ⁹⁹⁴ ~~995~~ ⁹⁹⁶ ~~997~~ ⁹⁹⁸ ~~999~~ ¹⁰⁰⁰

~~J.H.H.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.
VI-16.
SIGNAT. ciobcccxiij.

כנה

DE AARONITICI PECTORALIS
INSIGNI
URIM atq; TUMMIM,

Ad

EXOD. XXVIII. COM. 30.

DISSERTATIO PHILOLOGICA.

QUAM

PRÆSIDE

M. FRIEDERICO VICCIO, SIL.
FACULT. PHIL. ADJ.

Eruditorum discussioni sistit

MICHAEL Liebetanz / Vratislaviensis,

In Auditorio Minori A. D. II. Aprilis,
Anni Christiani clō Is C LVII.

WITTEBERGÆ,

Exscribat MICHAEL Wendt.

DE AARONITICI RECTORIS
INSIGNI

URIMBERG J. U. M. M. A.

EROD. XXIII. COM. 2.

DISTRICTIO RECTORIA

DE

RECTORIA

M. FRIEDRICH WICHTER

RECTORIA

RECTORIA

MICH. J. RECTORIA

RECTORIA

RECTORIA

RECTORIA

RECTORIA

Ntra labia fortè è Zoilorum, Oso-
rumque Philologiæ turbâ ridebunt nonnulli.
visuri istum nostrum de Urim atque Tum-
mim Ingenii foetum. Illi scil. qui istud quod
capiunt minus, carpunt tamen & blaterant
nullius utilitatis & certitudinis ejusmodi es-
se disquisitiones. Sed

ira cadat naso, rugosaque Sanna.

Sal non Mercurii; sed Momi iste est. Suspicienda sunt illa, quæ
è Sacris hauriuntur Scriptis non explodenda. Et quæ dicta se-
rio sunt, ut omnino suat in Sacris contenta Mysteria, jocos præ-
vortier haud debent, ut paululum mutatis Comici verbis loquar.
Porro Sardonijs iste risus est, Autori perniciosissimus suo. Nos
aliter edocti non jucunditate modo; sed & utilitate refertum
istud studii genus esse scimus. Scimus de incertis quàm maxi-
mè esse laborandum, ut inveniamus tandem quod latuit diu, &
Archimedeum *εὐρηνα* repetamus. Inde moveri nescii indul-
gemus istis quantum pote, Philologiæ Meletematibus, & animo
volvimus non rei modo isti; sed & universæ evenire, ut ab his lau-
detur, ab illis vero culpetur. Nec Jupiter ipse omnibus placet
sive pluat, sive tonet, sive Cælum serenet. Quomodo igitur
nos & nostra æquè omnibus? Nec mirum ita fieri. Quippe alii
nolunt, alii intelligere non possunt istas Philologiæ Artes, cæte-
ri singularem quandam gloriam captare sibi videntur, dum quod-
vis furibundo dente allatrant, ipsissimi ex Orco oriundi Rhada-
manthi, & mordent nec demorfos tamen sapiunt Ungves. Sed nos
haud passi ab Instituto nostro hâc impotente vi revocari, Urim
& Tummim, Insigne Pectoralis Aaronitici sistimus benivolo Le-
ctori. Ineptissimis Momi de Philologiâ opinionibus, quod nu-
per exorsi sumus in nostrâ, Præconii Ægyptiaci de JOSEPHO In-
terprete, disputatione, in aliâ de ipsius Philologiæ naturâ & di-
gnitate cum DEO & Die faciam satis. Sit itaque in præsentia.

CAPUT I.

Vestis Sacerdotalis יִשְׁרָאֵל *quæ. Rationale* $\text{\& \rho\acute{o}\gamma\iota\omicron\nu}$ *dicitur. Cur. Chosen Mischpath quid. Quatuor ordines gemmarum in Chosen. Descriptio illorum. Gentiles cum ancillis suis huc respexerunt. Multa à Judeorum ritibus desumserunt. Nomen Urim & Tummim. Originatio Eorundem. Bellarminus refutatur. Utrum interpretanda in versionibus sint hæc Nomina disquiratur. Judæi, invidia correpti obscurant Scripta sua, ne intelligant Christiani. Urim & Tummim cur in plurali ponantur. Urim quandoq; sine Tummim, quandoq; dein primo, vel secundo ponitur loco.*

I. De vestis Sacerdotalis Ebræorum Insertâ dicturo mihi non inutile videtur præmississe ante omnia quædam, de vestimenti illius, cui Urim & Tummim sacra fuere, nomine & naturâ. Nuncupatur verò illud Exod. XXVIII. 4. יִשְׁרָאֵל , quod LXX. per $\text{\omega\epsilon\iota\sigma\eta\theta\iota\omicron\nu}$ aliquando, Piscator Brust-Zuch / Lutherus ab externâ forma ein Schildlin reddunt. Josephus l. 3. A. J. cap. VIII. p. m. 47. Ebræorum vocem retinuit, & Essen illud appellat, elisâ tùm aspiratione, ut non raro eadem abjici gaudet, quod alibi ostensum, tùm substitutâ vocali secundâ pro quartâ, quæ in Ebræo legitur. Quod & ipsum Drusius ad difficil. Loc. Exod. c. 51. p. 216. observat. *Quod nunc Hosen, inquit, antiqui videntur legisse Hessen, cum puncta nondum adscripta essent. Certè Josephus ita legit, si non est mendum in ipsius libris. Deinde à Græcis Interpretibus etiam $\text{\rho\acute{o}\gamma\iota\omicron\nu}$ nuncupatur. Cumque in Ebr. $\text{\omega\delta\omega\omega\delta}$ יִשְׁרָאֵל audiat, reddunt iidem illud modo per $\text{\rho\acute{o}\gamma\iota\omicron\nu}$ $\text{\tau\omega\acute{\nu}}$ $\text{\kappa\epsilon\iota\sigma\epsilon\omega\upsilon}$, modo per $\text{\lambda\omicron\gamma\epsilon\iota\upsilon\tau\eta\varsigma}$ $\text{\kappa\epsilon\iota\sigma\epsilon\omega\varsigma}$. Confer. v. 15. & 30. Cap. XXVIII. Exod. apud Eosdem. Hic tamen iterum Drusius hancce vestem rectius dici $\text{\omega\epsilon\iota\sigma\eta\theta\iota\omicron\nu}$ quam $\text{\rho\acute{o}\gamma\iota\omicron\nu}$ æstimat. Cum R. Salomo Hosen ornamentum è regione cordis $\text{\כְּנֶגֶת}$ $\text{\הַלֵּב}$ positum fuisse doceat. Neque tamen rationes desunt quibus & $\text{\tau\omega\acute{\nu}}$ LXX. Vox $\text{\rho\acute{o}\gamma\iota\omicron\nu}$ stabiliatur. Putant quidam nuncupatum id ita ab iisdem esse quasi dicas fatidicû, quod oracula reddat. Gallasius in h. l. p. 180. hanc subjicit: *Dictum ita fuisse, quod contineat Urim & Tummim, quæ à Sacerdote summa & exactâ ratione consideranda erant. Josephus A. J. l. 3. c. 9. p. 50. ita nomen explicat: Græci quotquot à nostrâ religione non abhorrent,**

cum

cum hoc miraculum pro compertissimo habeant, ita ut negari non possit, essena vocant λόγιον h. e. Oraculum. B. Meisnerus in Phil. Sobr. part. II. Sect. I. c. 3. p. 396. aliam suppeditat, atque λόγιον, & Rationale ab Hieronymo dici iudicat, quod cum per illud ederentur divina responsa, non visa fuerit res quedam irrationalis, sed ratione atq; intelligentiâ pollens. Porro de ratione, quam propter Pectorale Judicii dicatur solliciti sunt Eruditi. Ebræi existimant ita dictum fuisse, quod in Eo erant Urim & Tumim, per quæ Judicia abscondita Israelitis revelabantur. Tremellius & Junius vertunt Sacrum pectorale Juris, quia Eo induebatur summus Sacerdos, consulentibus Deum de Jure responsurus. Alia Drusio d. l. mens est. Nos substantivum posterius, loco adjectivi positum hic esse dicere non dubitamus. Neque insolens ista explicandi ratio apud Philologos est. V. B. Glass. I. 3. tr. I. c. 8. m. 2. p. 33. 34. Neq; hic minus apposita. Ita enim ab officio & Usu istud vestis genus describitur. Quod originationem vero *תֹּרַם* *יָשֵׁן* concernit, neque hic consentiunt Lexicographi. B. Försterus in Diction. p. 216. ad *יָשֵׁן* siluit, tacuit refert, ut significatum fuerit hoc nomine, pectorale istud, mysteria Dei abscondita & tacitam Dei voluntatem comprehensam habuisse. Alii ex affinitate literarum cum illis *תֹּרַם* *יָשֵׁן* quod divinavit & auguratus est, notat, concludunt inde natales suos sumsisse. Cæterum in isto *תֹּרַם* *יָשֵׁן* quatuor gemmarum ordines positos fuisse ex Sacris Ebræi scribunt. Quot erant tribus, tot inferendæ erant Pectorali gemmæ, in quarum singulis certum nomen filiorum Israel erat imprimendum. Referunt Ebræi, ait Fagius citante Riveto in h. l. in unoquoq; lapide sex literas insculptas fuisse; quod si totidem non contineret nomen tribus, adjiciebantur plures quæ erant necessariae ad numerum senarium constituendum, donec omnes illæ literæ complerent numerum LXXII. totidem enim literas habuisse nomen illud sacrum tradunt, quod *שֵׁם הַמְּפֹרָשׁ* dicitur & pectorali impositum fuisse creditur. Sumebantur autem addititiæ literæ ex nominibus Patriarcharum, Abraham, Isaac, & Jacob. Cumq; illæ numerum non explebant, adjectæ voces, *שֵׁבֶטִי* quæ tribus notat, & *יִשְׂרָאֵל* quæ Israelem significat. Ordines vero istos Idem ex Hiscuni ita nobis depingit:

A 3

אדם

Ordo
Primus.

ברקת
לוירחם

פטרה
שמעון ב

אדם
ראובן א

Secundus.

יהלם
ובולן ח

ספור
יששכר צ

נפד
יהודה י

Tertius.

אחלמה
גד שבטו

שבו
נפתלי ב

לשם
דן קיעק

Quartus.

ישפיה
בנימין

שהם
ווסף וז

תרשיש
אשר ישר

Apud Dionysium Halicarnasenseum l. 2. & Liv. l. 1. c. 20. legimus, Numam Pompilium Regem Salios duodecim Marti Gradivo legisse, tunicaque picta insigne dedisse, & super tunicam æneum pectori tegumen, coelestiaque arma, quæ ancilia appellantur, & credebantur cœlitus delapsa in manibus Numæ decidisse. Hoc pectoris tegumine Paganos imitatos fuisse Judæos in nostro vestium sacerdotalium ritu nullus dubito. Neque obscurum ex antiquitate est, plerasque sacras Judæorum Cerimonias similibus expressisse gentes. Ipsi etiam Sacerdotum ordines pravâ æmulationis libidine in Gentilismû introducti sunt. Habebant Sacerdotes summos, quos Reges ipsos fuisse constat: Suspiciebant minores immo alios, Levitis apud Judæos similes qui Popæ dicebantur. Non malè ergo Cunæus de Rep. Jud. l. 11. c. XI. *Nimirum plane quod Romanis inter Sacra atq; in templis victimarii, Popæq; & Aeditui ac Precia, Tibicinesq; præstitere, id Iudeorum mos lexq; Levitis demandaverat.* Prætereà in Judaicâ gente Sacerdos integro esse

esse debebat corpore: ita talis Romorum lex fuit: *Sacerdos integer sit.* Ut taceam vestes peculiare & cum Judaicis multum convenientes Sacerdotibus Gentilibus adsignatas fuisse. Venerabile illud templi Hierosolymitani, secretum apud Judæos erat: Pari ratione non obvia quæq; sacra Gentiles omnibus promiscuè fecerunt. Eleusinia adyta ut memorem, illa anxie custodiebantur & quam difficulter explicabantur. Quæ tam è contenta ibi fuerint Tertullianus exponit advers. Valent. c. I. *Tota in adytis, inquit, divinitas, tota Epopitarum suspiria, totum signaculum lingua, simulacrum membri virilis, (aliis ut Meursio, Castellano est, muliebris in ludibrium seminis muliebris è virgine nascituri) revelatur.* En Diabolicam Judaicorum Rituum apud Gentiles observatam *κακοζήλια!*

II. In hoc quod hætenus demonstratum fuit, vestis Sacerdotalis genere, Urim & Tummim, ad arbitriū Dei collocata fuerunt. Neq; Pectorale cum Insigni quò splenduit, ut quidam fecerunt, de quibus in Cap. III. Inferius, confundendum ineptè est. Nunc in præsentia de originatione harum vocum danda quædam sunt. Tum quod Notatio rerum cognitioni, quam ante omnia expetimus, maximè serviat: tum ut fulcrum quò nititur Pontificis Infallibilitas apud Bellarminum destruat. Ille enim inter alia ad propugnandã interneratam Papæ sanctitatẽ ex Urim & Tummim illam etiam evincere contendit. Sic ipse in l. de pontif. Rom. IV. c. 3. Col. 969 *Neq; obstat, inquit, quod Judæi & Judaizantes dicunt אורים non significare doctrinam; Sed splendores, à rad. אור, & תומים non significare veritatem; Sed perfectionem, à rad. תם. Nam magis credendum est Hieronymo, qui vertit doctrinam & veritatem & LXX, qui similiter verterunt δὴλωσιν καὶ ἀληθείαν, quam omnibus Rabbiniis, & hinc dicendum est, אורים deduci à אור quod est docuit, & alterum ab תם quod est credidit.* Plurima certè in his & præcedentibus argumēti Bellarminiani, ex istis verbis collecti ineptiis atro carbone notanda essent; Sed ut intra vacerras nos contineamus, ἐπιμύθητε unice, quam τοῖς Urim & Tummim imponit pensiculaturi sumus. Videri cætera possunt Errata in argumento Bellarmini ex Urim & Tummim constructio apud B. Meisn. Phil. Sobr. part. 2. cap. 3. q. 3. Sect. 1. p. 400. Chamier Pantrat. Tom. 1. l. 3. c. 3. p. 27. A. S. 5. & Gerhardum, Nullam v-aliam

ob

ob causam ita sentit Cardinalis quam ut suam hęc ratione defendat vulgatam. Quod eruditissimus Amama quoq; agnoscit. Inde ille A. B. Lib. 2. ad h. l. pag. 567. *Non possum hic non deplorare, inquit, quorundam ex recentioribus Papistis miseram & plusquam servilem conditionem, quibus ne dubitare quidem de veritate hujus interpretamenti sinit Concilii Tridentini Canon. Nec rursus mirari satis possum quorundam imprudentiam qui etiam ineptissima in suum vertere satagunt emolumentū. Ecce enim Bellarminus dum in infallibilitate Papæ adstruendā laborat facit, quod furibundi homines solent, quidvis arripit & c. Vid. plur. d. l. ib. Intolerabile est, pergit, quod dicit Urim à תרי descendere, ut & Tummim ab תמ. Quis unquam adeo portentosam originationem somniavit? Longissimè igitur omnium jacula à scopo jecit hocce in loco Jesuita. Hęc n. derivatio vocum ex illis est, quæ omnia Grammaticorum tribunalia perfringit. Omnium & Eruditissimorum Scriptorum Lexicis interpretatio istaquàm maximè contraria est, ipsis quoq; fatentibus Vulgatæ aliàs Patronis. Quod ex Pererio, & Martino Delrio adstruit B. Meisn. d. l. suprà pag. 396. Immò multò doctior & candidior Arias est, qui & his vocibus suam reddit nativam significationē in libro Apparatus cui titulum fecit Aaron pag. 4. B. *Unum inquit, illud mysteriis plenum genus restat indicandum, quod ex naturā usq; sui Haurim & Hatumim vocabatur, quod ex verbo inflammationes & perfectiones atq; simplicitates reddere possumus, cum adjuncta notatione insigni videlicet Illas illuminationes, & illas perfectiones. Et in versione Bibliorum ad Tummim in h. l. in margine pro more rad. nostram תמ ipse adponit. Ex hęc causa Cornel. à Lapid. in h. l. p. 548. B. ingenuè fatetur Hieronymum hęc sensum magis quàm Verba spectasse, contra ipsum Bellarminum, verba hęc illum Interpretem respexisse contendentem. Quod ut evincat nominibus illis novas istas radices assignere & adsignare non dubitavit. Nunc porro ipsa ratio, quam pro suā Etymologiā adducit ponderanda est. Quæ Achilleum certè robur non habet. Scil. ex Hieronymi & תמ LXX. Versionibus de nominū natalibus judicandum esse censet. Sed indoctè atq; imperitè. Bellè Amama iterum pag. 570. *Sed, inquit, Hieronymus Tummim vertit veritatem. Ergo deducenda vox à themate in quò veritatis notio. Et mihi ergo sic liceat argumentari vocem Tummim Deut. 33. 8. Hieronym. vertit perfectionem. Ergo derivanda à Themate, quod perfectionem significat.***

At

At illud אמח . Non semper itaq; Hieronymus veritatē vertit. Et quid
si semper? Quando Hieronymi Interpretatio Lexicorum norma esse
cœpit? Non itaq; propter Interpretis versionem alia nominum,
quàm habent investiganda Etyma sunt. Facile n. fieri potest,
ut interdum interpres non tam ad nativam & propriam; sed fi-
guratam respiciat significationem. Ubi tamen de aliâ vocis Ety-
mologiâ statim dispiciendum non est. Et quot ita unius vocis
provariâ acceptione, modo ex necessitate, modo ex decoro sub-
ortâ variâ & infinitâ non raro excogitandæ essent Originatio-
nes & Etymologiæ. Tandem quod primo ponendum erat
loco radices heterogeneæ sunt neq; similes fructui hisce in voci-
bus. Grammaticorum regula est: In Etymologia cum materia
i. e. literæ, tum forma attendantur ut consentiant. Sed hic lite-
ræ à radice Bellarmini plane dissentiant. Filius repræsentare de-
bet patrem, & derivatum primitivum. Materia quidem in vo-
cibus modò magis modò minus mutatur, tollenda tamen pro-
fus non est, ut hic videre est. Vix una litera radice essentialis
in singulis duabus remanet vocibus. Quare simillima illi Balbi est
apud Cic. l. 3. d. N. D. §. 19. f. qui Neptunum à nando unicâ re-
tentâ literulâ deducebat. At hoc in personâ Cottæ falsè ri-
det Cicero, aitq; Balbum magis sibi in eâ originatione visum na-
tasse, quàm ipsum Neptunum. Falsâ hæcenus אור Urim & Tum-
mim rejecta originatione, aliam damus, & dicimus illud ab אור ,
hoc v. à אמח derivari, atq; ita per Illuminationes & perfectio-
nes esse reddenda. Quod dum dico, non Incommodè porro
quæram, utrum hic rectè fecerint aliqui ex interpretibus, qui
neutrum ex istis verbis in versionibus suis reddere voluerunt. I-
ta Chaldæus, Arias, Piscator, &c. De Chaldæo verò CL. Becmann.
in de origg. p. 822. m. Chaldæus, ut mos Ebræorum fuit mysteria con-
dere, servavit אנשן נעו . Quod ipsum prius quidem verû est de
recentioribus. Inde CL. Hackspan in Nizach. c. 1. p. 278. seqq. ob-
servat apud Judæos reum mortis gentilem esse qui legi operam
dat. Legem inquit præcepit Moses לני nobis, non לרם illis.
Inde Nizachon sive libellum triumphatorem invitis Apellis in
B lucem

lucem à seipso expositum confitetur in tract. dicti præfat. p. 215.
Hæc causa est, quod tenebriones illi & nomen יהוה obscuris ex-
primant Verbis ne cognoscant illud יהוה, quale מַצְפֵּי est, quod
per Alphabetum inversum sive Atpasch, ut vocant, nomen Dei
יהוה notat. Ita caliginem suis sæpè commentariis offundunt
ut sæpe alios desiderent. Imitantur illum, de quo Quintil. l. 8.
cap. 2. Institt. Orator. p. 434. *Apud. T. Livium invenio, inquit, fuisse
Præceptorem aliquem, qui discipulos obscurare quæ dicerent, jubebat,
græco verbo utens σνόησον. Unde illa scil. egregia laudatio: tanto melior
ne ego quidem intellexi.* Et digna lectu sunt, quæ CL. Schickard. hæ-
bet de invidiâ Rabbinica in Bechin. Happ. p. 14. *Sacri Thesauri
usum, ait, Iniqui ejus possessores Indei nobis Christianis ab Ethnicismo
oriundis communicatum acerrimè invident; immo ne primitive qui-
dem linguæ notitiam, felicibus incrementis Dei gratiâ inter nos propa-
gatam nobis favent, hancq; malevolentiam suam plusquam satanicam
verbis CXLVII. Ps. palliant: Deus non valiter fecit ulli nationi. Unde
eiusq; malitiæ progressus est livor eorum, ut lege sanxerint, adeoq; sub
dira Anathematis sui pœnâ caverint ne quis illorum Christiano arcanos
legis suæ sensus revelare præsumat. Vid. omnino plura hanc in rem a-
pud eundem pagg. seqq. Sed utrum istud invidiæ scelus & Chal-
dæo adscribendum sit, non sine ratione dubitare habeo. Fortè
quod exponi nequeat satis illa vis vocum, maluit tacere quam non
satis distinctè hæc de re verba fecisse. Quod Ariam concernit, du-
bio procul verba ista interpretatus non est, ne Vulgatæ iterum con-
tradicat. Piscator v. in sua versione ita: *Darnach soltu in das
Brusttuch des Rechten die Urim und Tummim thun.* Addit v.
in der Erklærung: *Das lautet verdolmetschet: Die Lichte und die
Vollkommenheit.* Nos B. Lutherum & alios ista rectius explicas-
se in versionibus suis asserimus. Neq; ignota nomina sunt, atq;
inexplicabilia, nec deinde peregrina neq; tandem propria, cum
demonstrativum & affixa agnoscant, quibus illa carent, quæ
in suâ ubiq; debent legi linguâ, quod expressa in aliis linguis vim
inferant sensui.*

III. Cate-

III. Caterum in numero plurali, & cum η Emphatico utrumq; Vocabulum h.l. legitur. Neutrum ut puto sine ratione. Quamvis n. η illud quandoq; emphasi careat sua non tamen perpetuo. Insignem non raro obtinet. Conf. Deut. III. 25. Ubi singula verba $\epsilon\iota\upsilon$ $\Delta\acute{\alpha}\sigma\tau\omega\varsigma$ $\epsilon\iota\eta\eta$ hocce præfixum tuerentur. Ita Esa. 7. 14. Sic hic digitis quasi monstrat Moses ad Urim & Tummim suo η demonstrativo, quod peculiare quid novent. Quod & ipse Arias annotavit in Aarone suo p. 4. A. d. supra loco. *Cum adjuncta notatione insigni, inquit, videlicet, illas illuminationes, & illas perfectiones. R. Bechai istud adjectum putat, ut secernerentur hæc à cæteris vasis artificum manu cõfectis: Hoc testimonium est, ait, non fuisse opus fabri; Sed opus cœli: Et propterea adducunt cum demonstratione, qualis locus est, Genes. III. 24. collocavit כְּרוּבִים neq; usquam Cherubinorum meminit. Vid. Citata ista apud CL. Hotting. in Exercitt. Anti. Mor. p. 86. 87. Sed de hæc quæstione utrum manu artificis facta fuerint, in cap. II. plura. Deinde in plurali utrumque ponitur vocabulum. Ubi Cornel. à Lap. in h.l. p. 548. B. pluralem pro singulari positum putat. *Per Enallagen* inquit, *in Ebræo Urim ponitur, numerus pluralis pro singulari ad Auxesin.* Hic notes: Terminationem quidem plurali propriam aliàs pluralem non semper inferre numerum. Habentur apud Ebræos nomina talis terminationis & singularia tamen sunt. Deinde insolens non est in sacris, quod Pluralis legitur pro singulari ad $\epsilon\zeta\omicron\chi\eta\upsilon$ probandam rei. V. B. Glasf. l. 3. tr. 1. c. 24. p. 88. At hic utrumque locum haud habet. Pluralem adhibitum dicimus quod istis nominibus gemmæ pectorali insertæ, quarum plures fuerunt, fuerint indigitatæ. Quâ de opinione in Cap. III. Amafio alia numeri ratio placet, sed ratione eadẽ caret. V. Eund. p. 81. Ultimò observationẽ meretur modo solitariè η Urim meminisse sacrum codicem, ut per Synecdochen Tummim comprehendatur: Conf. 1. Sam. XXVIII. 6. Num. XXVII. 21. Modò Coniunctim cum Tummim, ita tamen ut vel Urim præcedat, quemadmodum in nostro loco, vel sequatur, ut Deut. XXXIII. v. 8. V. Ravanell. Bibl. Sacr. p. 875. a. Tantùm de Cap. primo.*

CAP. II.

Quæ Urim & Tummim efficiens causa. Manu artificis constructa fuerunt. Refutantur, qui à DEo Ea immediate provenisse, hic contendunt. Materia Urim quæ. Usus & forma Urim & Tummim explicantur. Fùere revelationis genus. Variæ in V. T. Prophetiarum species. Visiones & Somnia, &c. Ratio revelandi divina per Urim & Tummim indigitatur.

I. De Anciliis, quorum supra mentio facta est, tradunt Auctores Numam à Musis cognovisse, eam urbem ubi Ancile, cœlitus delapsum, aservaretur, omnium potentissimam futuram. Quô factô cum pestis cesasset, scutum a. ex ejus Imperio artifices effingere certassent, diffidentibus ac desperantibus cæteris, Mamutium Veturium præstantissimum artis Ejus opificem, usque adeo ejus similitudinem effinxisse, struxisseque omnia similia, ut ne Numa quidem id cognosceret. Non cœlitus delapsum nostrum pectorale est, & Urim atq; Tummim. Curavit fieri opera humanâ id DEus. Hujus igitur operis Bezaleel præstantissimus, & divinâ scientia fabrili instructus Autor haud dubiè est. Huic istam fabricam Emblematum λογίων insculptorum non sine causa & jure vendicamus. Ille enim ipse est, quem ex Mosis testimonio Exod. XXXV. vers. 30. DEus implevit Spiritu DEI & omni doctrina ad excogitandum, & faciendum opus in auro & argento, & ære, sculpendisque lapidibus. Dissentiunt hic, & aliud statuere malunt viri Eruditissimi. Arias Montanus in Aarone suo pag 4. A. Hanc rem inquit, cujuscunq; natura illa fuerit, hominum artificio factam aut comparatam non fuisse; sed divinitus traditam Mofi, vel eo tempore quo lex & Tabula, vel eo quo perfectum opus fuit, arbitramur. In omnibus aliis, quæ hæctenus commemorata sunt ornamentis & vestibus hoc modo scriptum legimus. Et facies, & facient, & scribingent. In hujus verò arcane rei commemoratione, & pones: sive, & dabis, &c. Ita Junius in margin. gloss. h. l. Certum est, ait, non numerari inter Ea, quæ artificibus commissa sunt facienda; sed Mofi soli à Deo

à DEO data, ut ea sacro pectorali inderet. Ita de materiâ d. I. ju-
 dicat Arias, illam Urim & Tummim fuisse, quæ Lapidum, in quos
 Lex DEI à DEO incisa, quæ ignis cœlestis, qui prima Aaronis
 sacra corripuit, quæ ipsius manna, &c. Sic Amelius in O-
 ratione, p. 80. de Urim & Tummim: *Non igitur dicit, fuerunt la-
 pides, quales terra vel mare solet ministrare; sed ultra naturæ ra-
 tionem arcano miraculo à divinâ manu producti.* Et pag. 86. ex Ariare-
 petit modo dicta. Pari modo Piscator in h. l. *Disß ist gewiß / Daß diese
 Stück nicht gezeuget werden unter die jentgen / welche den Künstlern
 übergeben sind worden zu arbeiten; sondern allein dem Mosi / daß er
 sie in oder an das heilige Brusttuch legete / wie Er gethan / Lev. VIII.
 v. 8.* Istam rem prolixissimè tractat, uberrimè que demonstrat
 CL. Hotting. in Exercit. Anti-Mor. pag. 84. seqq. §. LXVI.
 Sed liceat nobis in præsentî statuere aliud salvâ Virorum Erudi-
 torum autoritate, atque defendere Urim atque Tummim Beza-
 leelis opus fuisse. Erant enim illa pretiosissimæ gemmæ de qui-
 bus hujus cap. v. 17. seq. agunt. His nomina Israelitarum inscul-
 penda non sine artificio fuerunt. Vid. v. 21. Quod molimen cer-
 tæ Deo tribuendum non est. Imperat hic ut fiat, non ipse præ-
 stat. Ergo Bezaleel cui istud imposuerat Deus officium. Neque
 ex voce *אורים* aliquid concludet Arias ad sententiam stabilien-
 dam. Siquidem in præcedentibus etiam de Anulis ponitur ea-
 dem vox, nec tamen fuit inde, & illos *χειρὸν ποιητόν* non esse.
 Quod contra textum esset. Conf. v. 23. 26. Per Urim vero &
 Tummim gemmas illas hic describi, inferius probabimus. Ma-
 teriam Urim & Tummim, preciosam illam gemmarum fuisse as-
 serimus. Neque ad miracula ubique decurrendum, ubi neces-
 sitas nulla id postulat. Quemadmodum materiam auri adhibiti
 argenti que miraculosè divinitus datam fuisse credendum non
 est, ita nec *אורים* Urim vel Tummim, gemmarum.

II. Cæterum nec otiosum erat illud insertæ genus. Revela-
 bat quæ latebant Israeliticam gentem. Nempe inter alias varias
 tamque multiplices & obvias minus, ut, ex Dn. D. Calovii judi-
 cio in Syst. Theol. p. 286. difficile sit eas ad certas revocare clas-
 ses, *πολυμερῶς* enim *καὶ πολυτρόπως* in V. T. Deus se revelavit,
 Et ista

& ista Prophetiæ omnium consensu species fuit. Extraordina-
 ria alia erat Dei ad Mosen, in qua **אל מרה** familiarissime
 Deus cum Mose verba fecit, modo tali qui Angelis communis
 est, V. Glass. l. i. tract. 4. Sect. i. c. i. de Stil. Proph. p. 222. Mose
 quippe vigilanti nulla debilitatione virium infirmo, sine præviâ
 dispositione, immediatè à Deo revelationes factæ, & quod sin-
 gulare ipsi fuit, è propitiatorio. Sed videantur ista pluribus
 apud Eminentissimum Theologum Dn. D. Calov. in Syst. p. 289.
 Communiores deinde plurimæ fuerunt. Pertinent huc Visio-
 nes, quarum aliæ externæ, ut rubus ardens: aliæ internæ & intel-
 lectuales, cum mens ipsa vidit objectum propheticum cœlesti lu-
 mine repræsentatum. Descriptionem talis suppeditat R. Ma-
 jemon. in **מורה נבוכים** edit. Buxtorff. part. 2. c. 41. pag. 307.
Visio, inquit, est Terror panicus, qui occupat Prophetam inter vigi-
landum, sicut ex Daniele patet Dan. X. v. 8. In tali negotio sensus omnes
à suis functionibus quiescunt, & venit Influentia illa super facultatem
rationalem, ac ab ista diffunditur in facultatem Imaginatricem, hocq̄
pacto opus suum perficit & absolvit. Spectant huc revelationes,
 recensere ita liceat has ex Dn. D. Calovio, quæ per Somnia da-
 bantur, ubi tamen divina illa à naturalibus & diabolicis discer-
 nenda studiosè sunt. Divinorum alia fuere Theorematica, di-
 sertè rem proponentia: alia allegorica, ambagibus implicata,
 figuratè rem sistentia. Quale fuit Ægyptiorum Servorum
 Gen. 40. & Nebucadnezaris Dan. ii. v. 36. Scilicet & Prophetiæ
 obtigere illis qui extra Ecclesiam vixerunt. Ita Labani Genes.
 XXXI. 24. Bileamo Num. XXII. 12. Pharaoni Gen. XLI. revela-
 ta quædam fuisse divinitus legimus. Contra Episcopium hîc
 disputarem si ad nos ista disquisitio, quam ille movet pertineret.
 Videndus iterum est Dn. D. Calovius Præceptor noster obser-
 vandus in Syst. p. 287. & Isagog. p. 104. Alia revelationis
 species Rabbini est **רוח הקדש**, quam à **נבואה** hætenus de-
 scriptâ, distinguunt. Docent quod **נבואה** cum quadam *א'ו'א'י-*
א'נ'ו'א'י Prophetis obtingat, **רוח הקדש** vero in homine depre-
 hendatur nulla infirmitate correpto, qui ubi adfuerit, excitare
 Virum

Virum, ut hymnos moduletur & scientias. Inde libros bibli-
cos distinguunt in כְּתוּבִים & dictos esse volunt per Spiritum
S. & non per Prophetiam. Et נְבִיאִים qui Prophetarum sunt
רוֹעִים dictorū. Sed quid de ista distinctione & harum revelatio-
nū generibus censendū sit, persequi nostrū non est. Recensere pla-
cuit, non per tractare, ne septa nos nostra transfusi videamur.
Quare hīc confer Theologos; præprimis Exc. Dn. D. Calov. Syst.
Theol. p. 287. Inter istas verò & alias certa etiam revelationum
species Urim & Tummim erat. Colligitur illud è collatione lo-
corum Exod. XXVIII. 30. Levit. VIII. v. 8. Num. XXVII. 21. I. Sam.
XXVIII. 6. Deut. XXXIII. 8. In quibus non modo præcipitur
ut consulatur Deus per Urim; sed & illa ipsa revelandi ratio ac-
curatè distinguitur à Somniis, Visionibus & Prophetiis distin-
ctis manifestationis divinæ generibus.

III. Denique de ratione revelandi divina per Urim & Tum-
mim operosè quoque disputandum est. Alii internam fuisse ma-
nifestationem, quæ per Urim & Tummim obtigit Sacerdoti, pu-
tarunt. Ita R. Salomo, Delrio, Serarius, Ribera sentiunt, &
asserunt Sacerdoti sacris ornato vestibus postquam ingressus fue-
rat Sacri Habitaculi Adyta, internā revelationē obscura clarissi-
mè patefacta fuisse. Quæ assertio etiam CL. Riveto placet. In-
de in nostrum locum pag. 1146. *Certè inquit, nihil temere desinien-
dum est, adeo res nobis est incognita. Si quid tamen etiam post alios
audeamus proloqui, non absurdum nobis videtur, si dicamus, ex pacto
& promissione Institutoris, Deum invocatum à Sacerdote certo ritu
gemmas illas gestante respondisse non articulatā aliquā voce, sed per Illu-
minationem intellectus illius & certam persuasionem, inditamenti
ipsius de veritate responsi. Nec displicet id Amefio d. 1. Quò vero pa-
cto, inquit, aut quā ratione hoc fieri consueverit, tacet Scriptura, dissenti-
unt Scriptores. Si tamen ullus sit conjectura locus, per Spiritus revelatio-
nem, non per lapideum splendorem Deum crederem respondisse. Chri-
stoph. à Castro l. 3. de futur. verā cognitione c. 3. aliam & planè
improbabilem subjicit. Scilicet Urim & Tummim Teraphim si-
ve Imagunculas & Idola fuisse autumat. Substituiffe, ait Deum
pro*

pro Imaginibus, quibus ope Daemonum Gentiles futura prædi-
cebant, apud Judæos Urim atque Tummim & per illa Idolula re-
spondisse vel Deum vel Angelum quid agendum, vel fugiendum.
Refutat & explodit pluribus hancce sententiam Rivet. p. 1145.
Dn. D. Calovius in Syst. p. 290. *Hæc opinio, ait, uti nova est, ita
nulla gaudet veri similitudine, Deum instituisse Idolula, quæ loqueren-
tur.* Et potissimum observanda sunt, quæ Cornel. à Lapid.
p. 559. subnectit: *Quis credat Deum hostem Idolorum, Idola inseruisse
Rationali apud populum tum in Idola maxime proclivē?* Alii per ex-
traordinariam gemmarum coruscationem Deum responsa de-
disse asserunt. Sententia ista Josephi est l. 3. A. J. c. 9. p. m. 58.
*Mirabilius est, inquit, quod dicturus sum: per duodecim gemmas,
quas in pectore pontifex insutas Esseni gestabat in bello victoriam præ-
nunciare Deus solebat. Nam priusquam se exercitus moveret, tan-
tus fulgor ex iis emicabat, ut tori populo facile innotesceret adesse Deum.*
Rambam tom. 3. Cod. de var. Sarat. c. X. ita eam rationem ex-
plicat: *Sacerdos, inquit, consistit facie sua ad arcam conversâ: Consi-
lium verò expetens ipsi stat à tergo, facie suâ tergum Sacerdotis spectan-
te. Interrogat Sacerdos: adscendam in prælium? aut non? tum è vesti-
gio Spiritus S. adflat Sacerdotem, qui oculis in pectorale coniectis ibi vi-
sione Propheticâ videt: adscende: aut, non adscende: idq; in conspectu
suo literis è pectorali prominentibus. Quia vero elucentes literæ va-
riè conjungi poterant, adeoque diversa hinc consurgere voca-
bula, addit Abrabaniel: literas ex Patriarcharum nominibus eâ
serie, quâ conjungenda erant prominuisse. Vide citantem ista ex
Const. L'Empereur Cl. Dilh. in Elect. l. 1. c. V. p. 37. 38. Obji-
ciunt configurationem gemmarum probabilem haud esse. Neq; enim omnes literas, Patriarcharum nominibus insertas esse, &
proinde voces, iisdem literis constantes per talem literarum co-
ruscationem exprimi non potuisse. Cui R. D. Rimchi respon-
det: *Hic mos, inquit, in c. 20. Jud. v. 27. erat interrogandi Deum.
Qui volebat de publico vel alioqui de gravi negotio percontari, veniebat
ad Sacerdotem, is indutus Ephod stabat coram Deo. In Pectorali erant
inclusi XII. lapides, in quibus nomina XII. tribuum erant inscripta, ad-
debanturq; nomina Abrahami, Isaaci, Jacobi, atq; ita in illis lapidibus
erant,**

erant omnia Elementa Alphabeti. Et hæc ipsa postrema nobis probabilißima ex tribus istis recensitis videtur sententia atque acceptanda.

CAP. III.

Urim & Tummim fuere ipsa gemma Pectorali inserenda. Non ipsum pectorale. Nec Nomen DEI tetragrammaton: Neque ipsa nomina Urim & Tummim: Nec duo lapides peculiare vel Adamas. Subjectum cui imposita hæc vestis cum Insigni, quale fuit. Obijcitur locus. 1. Sam. XXX. 8. Quamdiu hoc genus revelationis durarit tandem dicitur.

I. Quid hisce denotetur tandem, mirum quantum in varias sententias est discessum. Sunt qui cum Rationali idem esse dicunt, sunt qui diversum quid fuisse ab illo arbitrantur. Illis, quibus Urim & Tummim ipsum ἐπισημόν fuisse asserere placuit, ipsa contradicit apud Mosen collocatio atque positio. Notanter DEUS: Et pones in pectorali Urim & Tummim. Aliud igitur disponendum fuit, & aliud ipsum λογέον, in quò res istæ ordine suo divinitus facto deinde collocabantur. Cæteri, qui Pectoralis insigne fuisse Urim atque Tummim judicant, in varias iterum partes dissepuntur. Modò huc, modò illuc opinio Autores rapit, & trahit in partes varias. Alii enim iterum Urim & Tummim Sanctissimum DEI nomen, **שמ המפרש** & **ἡ εὐαγγέλιον κατ' ἐξοχήν**, cum & alia Dei nomina quatuor constent literis, dictum, pectorali Mosaico inclusum vel digito divino insculptum fuisse judicant. Fagius nomen DEI Urim & Tummim nuncupari credit, quod mentem nostram DEUS illuminet & perficiat. Sed præterquam quod Cabbalisticum quid ista interpretatio notet, & eandem incudem oleat cum **שמ המפרש**, cui Christi miracula tribuerunt olim insulsi Judæi, inane istud & prorsus supervacaneum fuisset insigne pectoralis, cum Jehovah nomen aureæ insculptum laminæ in fronte gestabat Sacerdos. Augustinus verò tom. 4. l. 2. qq. in V. T. quæst. 117. sup. Exod. col. 162. hæc ipsa nomina Urim & Tummim aureis Ebraicisque characteribus Pectorali inscripta fuisse sentit.

C

tit.

tit. Subscribit Cornel. à Lap. Comm. in h. l. pag. 549. *A. Mihi verisimilius, inquit, videtur, hæc duo nomina Urim & Tummim inscripta fuisse rationali, ita ut cum dicit Scriptura sacra: Pones in rationali Doctrinam & veritatem, sensus sit: Inscribe in rationale hæc duo Nomina, sicut Tiara Pontificis inscripta fuerunt duo verba, SANCITAS Jehovæ. vers. 36. Et hanc sententiam planum & simplicissimum verborum Mosaicorum sensum facere ibidem asserit. Sed est ut observes contra Cornelium, non dici: Scribe Urim & Tummim; Sed pones. Ex quo suâ spontè fluit non nuda scripturam; Sed potius corpora subsistentia per Urim & Tummim significari. Inconveniens igitur & minus probabilis est ista Cornelii quam cum Bellarmino & Augustino fovet expositio. Quare, neque immerito eam Pererius & Martinus Delrio rejicere non veriti sunt. Rivetus in h. l. de Cornelii opinione istam fert sententiam: *Meo judicio parum firmis nititur rationibus. Una enim est, quæ apud me semper est prævalitura, quod ubi agitur de nominibus in ornamentis Pontificalibus, Spiritus Sanctus semper jubet ut insculpantur. Sic ubi de 12. lapidibus superhumeralis, de 12. pectoralis, in quibus insculpta fuerunt Israelitarum nomina. Item ubi de Tiara Pontificis l. d. At hic nulla mentio sculpturæ nec lapidum in quibus verba illa sculpta fuerunt, quod à Mose omisum fuisse mirum esset, in tanta & tali auctoritate. Nec est ut objiciat Cornel. p. 550. Hic exprimere tantum Deum quæ ad Ingenium artificis Bezaleel spectabant, non scripturam vel texturam nominum, quæ à Phrygione non Bezaleele adornabatur. Namque & supra quæ à Phrygionibus contexenda erant, Mose præscripta fuerunt. Cur igitur & hoc loco idem non factum? Alii Urim & Tummim splendidissimos duos lapides, alii Adamantem fuisse perhibent. Sed iterum sine fundamento. Si enim novi lapides hisce verbis significarentur, dubio procul & eorum fabricam, ut in præcedentibus fecit, DEUS præscripsisset & præcepisset. Ita dissentiunt hanc circa rem explicandam Eruditi. Nobis probabilis quam maxime illa Lutheri videtur opinio, qui ipsas XII. gemmas in Pectorali collocatas Urim & Tummim nuncupatas esse, quod non modò insoliti splen-**

splendoris fulgorem disperferint ; sed & perfectionem plane
singularem & intemeratam habuerint atque talem, ut Sacerdotes
in rebus ancipitibus Jehovæ mentem ex istis perspicere haud
obscurè potuerint, judicavit. Dicuntur igitur Gemmæ illæ pecto-
ralis, Urim propter splendorem, & Tummim propter perfectionē.
Confirmat idem Fagius in h. 1. ex quodam sui temporis scriptore
non malo, ut loquitur. *Urim & Tummim ait, sunt ipse XII. Gemmæ
que commemoratæ sunt, & appellantur lapides plenitudinum, quod ipsis
impleatur Pectorale. Vocantur a. Urim, propterea quod velut Ignis in pe-
ctore summi Sacerdotis, ut est natura tot simul conjunctarum gemmarum,
splenduerint, ac perspicuam de se lucem projecerint. Et Tummim quod
fuerint perfecti & integri, nec ullo vitio notati..* Accedit sententiæ
nostræ robur ex Cap. XXXIX. vers. 8. Quo in loco cum enarrasset
scriptura, Mosen explese vices suas & 12. illas gemmas τῶ λογείῳ
inseruisse, ne gry quidem de Urim & Tummim additur. Quod
certe non omisium fuisset, si Urim & Tummim diversum quid ab
illis gemmis fuissent. Præfertim cum alia minora & abjectiora
hic repetantur. Ita contra Levit. VIII. v. 8. Hæc tantum leguntur :
Apposuit ei pectorale sacrum, indiditque Urim & Tummim. In
quo loco lapidum nulla fit mentio, quia sub illis nominibus u-
sum illorum describentibus, continentur. Immo extra contro-
versiam magè sollicitus fuisset Moses in uberius declarandis τῶ
Urim & Tummim, cum cæteras vestes exactissimè descripserit,
si aliud quàm gemmas illas, intellexisset ipse. Sensus igitur ver-
borum nostrorum iste optimus erit : Pones in rationali Urim &
Tummim i. e. ut sint illuminationes & consummationes isti
lapides hoc ordine dispositi ex instituto divino. Excipit Cor-
nelius ita τῶ λογείῳ turpem in sacris occurrere literis. *Nam
cum fuse descripsisset, inquit, Moses XII. gemmas, & immediate
ante hoc præceptum de ponendo Urim & Tummim in rationali rursus
XII. gemmarum clare meminisset; quorsum queso paulo post, easdem
tam obscure nominibus Urim & Tummim inculcaret? Respondent
hic inculcari istâ repetitione quod quàm maximè erat observan-
dum. Deinde monent hic usum Gemmarum illarum indicari,
quod futuræ sint & Urim & Tummim. Dum enim hætenus*

materiam & formam & numerum & sculpturam descripserit DE-
us, nunc usum & officium illarum duabus hisce vocibus osten-
dit. Instat porro : *Mosis non erat ponere oraculum in hisce lapidi-
bus; Sed DEi, Ergo non bene dicitur : Pones oraculum; Sed dicendum
erat : Ego ponam. Ego dabo per lapides oraculum.* At id omne
Moses ex DEi imperio molitus, non suo est. Quare hæc pugnan-
tia non sunt. Neque asserimus ipsum Mosen oraculum in gem-
mis collocasse; Sed hoc dicimus, Eundem lapides illos, futu-
ros ex DEi ordinatione Urim & Tummim, in ipso Rationali
collocasse. Quæ cætera Cornelii d. l. & Hottingeri in Exerc.
Anti-Morin. pag. 88. Amesii in Orat. de Urim & Tummim.
pag. m. 80. argumenta contra nos sunt, ad conflictum publicum
reservamus.

II. Proprium verò id vestimenti genus sacerdotibus erat, neq;
cæteris hominibus competebat. Aliud quidē Cuxæo placet, qui l. i.
cap. 14. de Rep. Ebr. *Ex quo fit, inquit, ut Reges eorum non modo
Civica domi militiæque, moderati sint; sed religionibus etiam, Sa-
crisq; & ceremoniis præfuerint. Erant enim persone i-^{עֲוֹנָוִים} עֲוֹנָוִים. Et
paulo post: Quid quod ipse David, quem pridem antea vates regem fe-
cerat, adeo veritus non est summi pontificis decus usurpare, uti sacrū ejus
amiculū, quod Ephod appellant induerit. Locus illustris extat. i. Sam.
XXX. v. 8. V. plur. pag. 88. d. l. Sed respondent illi DN. D.
Calovius in Syst. Th. pag. 291. DN. D. Walth. in Harm. ad Num.
cap. XXVII. v. 21. p. m. 265. Qui videantur. Tractare ista in præ-
senti non licet. Ex quo ipso observato facile refellere poteris
Molinæi errorem, qui illam per Urim & Tummim factam reve-
lationem cum istâ quæ ex propitiatorio proficiscebatur confun-
dit. Quæ tamen omnino distinctissimæ sunt: Illa quæ ex propi-
tatorio dabatur, soli Mose vi promissionis Exod. XXV. 21. Num.
VII. 89. Hæc soli summo sacerdoti dabatur. Illud responsum co-
ram arca reddebatur: At hoc in castris etiam. Conf. i. Sam.
XXX. 7. V. plur. apud Amplifs. DN. D. Calov. System. Theol. p.
291. 292.*

III. Tandem quando defuerit ista revelandi ratio nec adeo
certum est. Rabbinum cum templo secundo defecisse illam ex
Hagg.

Hagg. I. v. 8. ואכבר probant. Hic enim defectum *יוו* ה quinque rerum absentiam in templo secundo arguere & inferre autumant. Inde Talmudistæ in Joma. cap. i. Quid docet ה deficiens? Quinque res fuerunt in Sanctuario primo & defecerunt in Secundo. Nempè Arca cum Propitiatorio & Cherubim, Ignis, Præsentia Majestatis divinæ, Spiritus Sanctus, Urim & Tummim. Plura Rabbinorum ad hanc rem confirmandam testimonia collegit Galat. l. IV. de Arcan. Cath. verit. c. IX. pag. 213. 214. Quò ipso quidem defectum illarum rerum non probatum eunt, sed rei notissimæ, & alibi more suo probatæ *אורי* & Symbolum in facilius recordationis subsidium parant & extruunt. Ita Schick. docet in Mischpath Hammel. th. 2. Idem etiam sentit Arias Montan. in Aaron. d. loco: *Jam vero, ait, si ultra inquiratur, ubinam, quando & quomodo illa Urim & Tummim perierint, & an sublata fuerint divinitus, hominumq; usibus negata, id de hac re nos referemus, quod de illis aliis tribus generibus legimus, quæ in primi templi excidio à Jeremiâ recondita sunt, nec ulterius reperta, præter Ignem Sanctum, de quo nonnulli affirmant: id agente Deo, ut hominum genus sanctiorum etiam rerum, quæ Novi Testamenti tempore oblata sunt, desiderio & expectatione afficerentur. Nec Amesius reluctatur: Fuerunt, inquit, quinque arcana maxime adoranda, quæ in templo secundo nusquam extiterunt. Arca, Cherub, Ignis divinus, (nam fabulam Apocrypham de ejus absconsione 2. Macc. i. nihil moror) Spiritus Prophetia, & Urim atq; Tummim. Interim & hic observandum non statim in templo secundo ista omnia defuisse. De Igne non est ut multa loquar, dum apud Eruditos in confesso sit illum in templo secundo præsentem fuisse, instructos ex variis S. Scripturæ locis & Macchabæorum libris, fabulam recensere illos in præsentem negantes. De arcâ fæderis certum est, ut alii perhibent, illam restitutam à Cyro Judæis fuisse. Pertinebat enim ad vasa templi, quæ omnia redita illis Esdr. i. v. 7. seqq. docetur. Conf. i. Macc. i. v. 23. Et Titum Imperatorem in Triumpho arcam ostendisse ex Josepho probant alii. Porro neque Spiritus Prophetiæ in templo defecit secundo. Aderant Haggæus, Zacharias, Malachias, & ipse Caiphas, inscius quamvis, prophetiam dixit. Ita, quod Urim &*

Tummim spectat illud in templo secundo viguisse ex Esd. II. v. 62. & Nehem. VII. 65. colligi facile potest. Quod idem quoque Josephus testatur l. III. Orig. Jud. c. IX. *Desit autem, inquit, tam Essen quam Sardonyx fulgorem emittere annis ducentis antequam hæc commentaremur irato Deo propter Legum suarum violationem.* Sed & hic tandem non omittendum quod Cunæus habet de R. J. l. 2. c. 2. p. 131. *Lapides inquit, Urim & Tummim, qui vestimento Pontificis indebantur, absconditos à Josiâ in templo priore fuisse, nec postea repletos in templo secundo, dictum à nobis supra est, l. I. c. 14. Facti tamen alii lapides, & inditi in amiculum Choschen sunt, non quod jam ope Eorum amplius oracula Pontifex ederet; sed ut consummatus earum rerum numerus esset, quas Moses ad Pontificem ornandum præscripserat.*

Plura & tempus & chartæ angustia fari prohibet. Quæ itaque in hâc materia desiderantur pertractanda, suo tempore perficiemus.

DEO GRATIAS.

Ad Eximium atq; Præstantissimum

DN. RESPONDENTEM,
Artium Lingvarumque Cultorem
diligentissimum.

*Quæ sanctiorum dignitas Sacerdotum,
In gente Numini sacratâ Apellarum,
Quod Vestis auleum nitens, & Emblemata
Bezaleelis artibus laboratum,
Cordi repostum arcana sciscitaturi
In non patente singulis Penitrali:
Quiq; emicans Ignis facesq; gemmarum
Queis cultus Aronis sacer coruscabat,
Facundus exhibes thesi, LIEBENTANZI,
Apollinis Flos, gnave Alumne Musarum,
Nunc perge Diligentia catenatâ*

Fovere

Fovere Musas, Fama Sympalastritis
Præcepta conferetur ampla Solerti.
Insigne, turba proprium Magistrorum
Mystisq; sacrum, Nisus iste de INSIGNI
Aaronis, & Vigil Labor TIBI spondet.

L. M. Q.
scrib.

PRÆSES.

ΔΕΚΑΣΤΙΧΟΝ

Doctissimo Domino Respondenti.

NON hæc vulgaris video conamina mentis,
De Tummim atque Urim doctas dum conseris artes,
Docte LIBENTANTZI. Nec quivis pectora sacra
Sensit Aaronis, mysteria quæque tabella
Bis senis distincta tulit numeris, benè solvet.
Tu, quem cœpisti, præclaro Præsidi, nisum
Sustineas, IGNIS tenebras docto igne repellas
Ingenii, potiora docens de Codice Sacro.
Crede, tuis meritis mox Leucoris Alma Coronam
Conferet, optatam messem dabit atque BUDORGIS.

Ex tempore f.

M. JOHAN. HERBINIUS,
Scholæ Bicinensis vocatus Rector.

Elegie oder Wechsel-Reime
an den Hn. Respondent.

seinen Hochgeehrten Hn. und werthen Gönner.

W Je ist man doch daran zu schärffen seine Sinnen
Auff das was Ansehn macht? es must geklügelt seyn:
Da sieht man grosse Ströhm' und ganze Seen rinnen
aus unfrem Menschgehirn' inn rechter Sinnenpein
von dem was kan geschehn/von vielen Sinnbegriffen/
wie viel das nichts sei? Das andre schweig' ich hier
was nichtiger als nichts. Wihr bleiben unbeschiffen

iiii

inn dem wirh gahr zu hoch erheben unsre Zier
so Gott uns eingepregt. Die Weißheit wird gehasset
so wahre Weißheit ist/und in der Demuht blüht.
Man eilt dem Schatten nach. So wird die Zeit verprasset
dieweil man sich um das/so wenig nützt/bemüht.
Du bist nicht so gesinnt/Du Sohn der Kastalinnen/
Du suchst die Weißheit zwahr/doch auch nicht ohne Licht/
daß manche Sprachen Dir zu wege schaffen können.
Das ist der beste Grund. Wem solcher vor gebracht
der wird (mirh zweifelt nicht) inn dürrer Sande bauen!
und wenn ein Zweifelwind ihm um den Siebel streicht/
so muß sein Sinnenhauß den eignen Fall beschauen:
Wer ist so grob behitnt der dieses nicht erreicht?
Und wol ihm wenn ers tuht! Die Sprachen sind die Scheiden
in dehnen eingehüllt das Schwert des Geistes steckt:
sie können unser Herz mit ihrer Macht zerschneiden
so bald es fleischern wird/und siehet sich befleckt.
Wirh gehn durch diese Thür' und sehen Gottes Willen
wirh schauen seinen Preis/und wie Er wird verehrt:
nur dieses kan allein der Seelen Sehnen stillen/
Diß machet unsren Geist zum Himmel recht gelehrt/
Daher er kommen ist/dahinn er auch nuhr zieleet.
Was Aristotel hat und andre so ihm gleich
wird jekund unter uns mit Fleisse nach gespielet.
Vielmehr besinnt man das/so geht auff Gottes Reich/
und inn des Höchsten Schrift uns völlig vorgeschrieben!
hie ist nur lauter Geist: Hie ist kein müßigs Wort:
Hie findet man genug den muntren Geist zu üben/
Wie Wehrter/du hier ruhst. Mein/Jahr nur weiter fort/
Ich sehe schon den Lohn/den Dirh der Fleiß gebieret.
Dich schmücket Aarons Schmuck. Man wird in kurzem sehn
wie dich der Weisen Junfft zur höchsten Staffel führet.
Ich bin zwahr kein Prophet: Doch solt es nicht geschehn?

In Eile zugesungen von
Frank: Joachim Burmeistern/
von Lüneburg/ Kaiserl. gekröhn-
ten Poeten.

Umg VI 16

ULB Halle 3
002 061 678

sb

1517

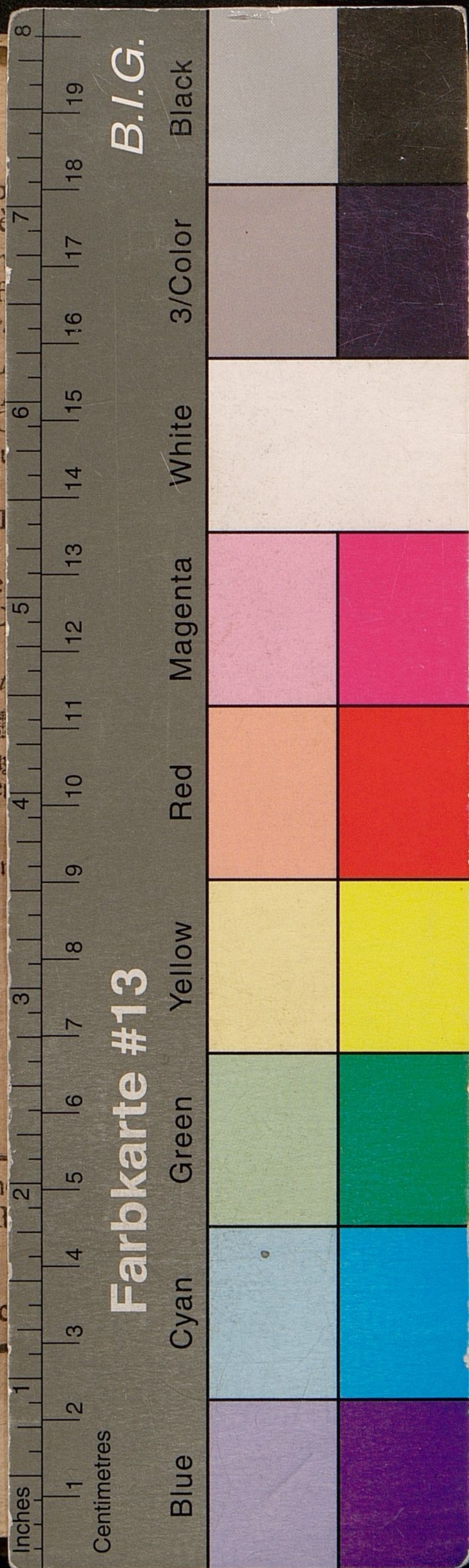
Z

12

13

כנה

DE AARONITICI PECTORALIS
INSIGNI
URIM atq; TUMMIM,

Ad

EXOD. XXVIII. COM. 30.
DISSERTATIO PHILOLOGICA.

QUAM
PRÆSIDE

M. FRIEDERICO VICCIO, SIL.
FACULT. PHIL. ADJ.

Eruditorum discussioni sistit

MICHAEL Siebetanz / Vratislaviensis,
In Auditorio Minori A. D. II. Aprilis,
Anni Christiani clō Is C LVII.

WITTEBERGÆ,
Exscribat MICHAEL Wendt.

